

โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

(คลินิกพืช)

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรตรัง

๑. ความเป็นมา/พระราชดำริ

การใช้เทคโนโลยีการเกษตร หรือ นวัตกรรมที่เหมาะสม เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาการเกษตรที่จะช่วยเพิ่มผลผลิตและสร้างแรงจูงใจในการกระตุ้นเศรษฐกิจการผลิตภาคการเกษตร โดยจำเป็นต้องมีการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างองค์กรวิจัยและพัฒนาภาคการเกษตร ที่เป็นแหล่งบริการความรู้เฉพาะด้านกับเกษตรกรเป้าหมาย ที่จะต้องนำความรู้ วิทยาการใหม่ และการบริการทางวิชาการโดยอาศัยช่องทาง (Channel) ต่าง ๆ ที่สามารถให้บริการตรงความต้องการ และทันต่อเหตุการณ์ การจัดตั้งคลินิกเกษตรเคลื่อนที่เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถทำให้การบริการทางวิชาการและการถ่ายทอดเทคโนโลยี บรรลุผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังเร็วขึ้น ซึ่งการดำเนินงานในรูปแบบนี้จะเป็นการบูรณาการนักวิชาการแต่ละสาขา ทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง พัฒนาที่ดิน ฯลฯ โดยอาศัยเครื่องมืออุปกรณ์เข้าช่วยในการปฏิบัติงาน สามารถเคลื่อนที่เข้าไปได้ทุกจุดสร้างแรงดึงดูดใจให้กับเกษตรกรส่วนใหญ่ในพื้นที่เป้าหมาย เป็นการกระตุ้นเกษตรกรให้เกิดการตื่นตัว และยอมรับนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้เป็นอย่างดี

ในวโรกาสที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงมีพระชนมายุครบ ๕๐ พรรษา ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงขอพระราชทานุญาตจัดทำโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่กราบบังคมทูลถวาย แต่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และ ทรงรับโครงการดังกล่าวไว้ในพระราชานุเคราะห์ ทรงพระราชทานพระราชานุญาตอัญเชิญพระนามาภิไธยย่อไว้ในเครื่องหมาย ตราสัญลักษณ์โครงการ

๒. การสนองพระราชดำริ / การเข้าร่วมโครงการของกรมวิชาการเกษตร

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรตรังได้เข้าร่วมโครงการ โดยการออกให้บริการคลินิกพืช มีการแจกเอกสารทางวิชาการ และรับปรึกษาปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรในด้านการผลิตพืชให้คำแนะนำต่างๆ เพื่อให้เกษตรกรสามารถแก้ไขและป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างขั้นตอนการผลิตพืชได้

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ วัตถุประสงค์ทั่วไปของโครงการ

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้งานวิจัยพัฒนาและงานบริการจัดการไร่นา สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และช่วยแก้ไขปัญหาอุปสรรคให้เกษตรกรได้อย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์ ตลอดจนเพื่อสร้างและพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานวิชาการ หน่วยงานส่งเสริมและศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ดำเนินงานในรูปแบบการบูรณาการนักวิชาการ แต่ละสาขาทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง พัฒนาที่ดิน และการบัญชี ฯลฯ ทำให้การบริการทางวิชาการและถ่ายทอดเทคโนโลยีบรรลุผลสำเร็จสามารถกระตุ้นให้เกษตรกรเกิดการตื่นตัวและยอมรับนวัตกรรมใหม่ ๆ

๓.๒ วัตถุประสงค์เฉพาะในส่วนของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

๑. เพื่อให้เกษตรกรได้รับการบริการทางด้านพืชตามความต้องการและความเหมาะสมของพื้นที่

๒. เพื่อถ่ายทอดงานวิจัยพัฒนาและเทคโนโลยีทางด้านพืชให้กับเกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายได้ ปรับใช้ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิต

๓. เพื่อให้คำแนะนำและช่วยแก้ไขปัญหาทางด้านพืชที่เกิดขึ้นในพื้นที่ให้เกษตรกรได้อย่างรวดเร็ว และทัน ต่อเหตุการณ์

๔. พื้นที่เป้าหมาย

๔.๑พื้นที่เป้าหมายของโครงการ

ในพื้นที่จังหวัดตรัง ตามแผนการจัดโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ของจังหวัดตรัง

๔.๒พื้นที่เป้าหมายของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

ในพื้นที่จังหวัดตรัง ตามแผนการจัดโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ของจังหวัดตรัง

๕. หน่วยงานรับผิดชอบ

๕.๑หน่วยงานรับผิดชอบหลักของโครงการ :

สำนักงานเกษตรจังหวัดตรัง กรมส่งเสริมการเกษตร

๕.๒หน่วยงานวิชาการ (กรมวิชาการเกษตร)

- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรตรัง
- สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘ จังหวัดสงขลา

๖. งบประมาณ

๖.๑งบปกติกรมวิชาการเกษตร

งบปกติของหน่วยงานที่ได้รับจำนวน ๔๐,๐๐๐ บาท

๖.๒ งบอื่นๆ (ระบุ)

- กปร.
ไม่มี
- มูลนิธิชัยพัฒนา
ไม่มี
- อื่นๆ (ระบุ)
ไม่มี

๗. ผลการดำเนินงาน

๗.๑กิจกรรม ศึกษา /ทดสอบ

ไม่มี

๗.๒กิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยี

๗.๒.๑แปลงต้นแบบ/แปลงสาธิต

ไม่มี

๗.๒.๒การฝึกอบรม

ไม่มี

๗.๒.๓การเป็นวิทยากร

ไม่มี

๗.๒.๔ การผลิตสื่อ / โสตทัศนูปกรณ์

๗.๒.๕ การจัดนิทรรศการ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรตรัง มีแผนร่วมปฏิบัติงานโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ ตามแผนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสนับสนุนแผนโครงการจังหวัดเคลื่อนที่ฯ ของจังหวัดตรัง รวมทั้งสิ้น ๔ ครั้ง ดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ การออกให้บริการโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ จังหวัดตรัง (ต.ค. ๖๔ -ก.ย.๖๕)

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	สถานที่	เกษตรกร ที่ใช้ บริการ	ติดตาม ต่อเนื่อง (คลินิก ๐๕)
๑	๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๔	โรงเรียนวัดควนเมา ม.๒ ต.ควนเมา อ.รัษฎา จ.ตรัง	๖๘	๑๕
๒	๑๐ มีนาคม ๒๕๖๕	โรงเรียนบ้านควนอารี ม.๙ ต.บางดี อ.ห้วยยอด จ.ตรัง	๗๐	๑๕
๓	๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕	โรงเรียนบ้านห้วยต่อ ม.๑ ต.ไม้ฝาด อ.สิเกา จ.ตรัง	๘๕	๑๕
๔	๔ สิงหาคม ๒๕๖๕	ลานเฉลิมพระเกียรติ เทศบาลเมืองกันตัง อ.กันตัง จ.ตรัง	๑๒๕	๑๕
รวม			๓๔๘	๖๐

ตารางที่ ๒ การออกให้บริการโครงการ “หน่วยบำบัดทุกข์ บำรุงสุข สร้างรอยยิ้มให้กับประชาชน จังหวัดตรัง”

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	สถานที่	เกษตรกรใช้ บริการ
๑	๒๖ มกราคม ๒๕๖๕	โรงเรียนบ้านทุ่งยาว ม.๑ ต.ทุ่งยาว อ.ปะเหลียน จ.ตรัง	๗๕
๒	๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕	วัดโคกยาง ม.๑ ต.โคกยาง อ.กันตัง จ.ตรัง	๙๓
๓	๒๑ เมษายน ๒๕๖๕	โรงเรียนบ้านไทรงาม ม.๑ ต.นาชุมเห็ด อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง	๘๔
๔	๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๕	โรงเรียนบ้านเขาหลัก ม.๗ ต.น้ำผุด อ.เมือง จ.ตรัง	๘๒
๕	๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕	โรงเรียนนาโยงพิทยาคม ม.๑ ต.โคกสะบ้า อ.นาโยง จ.ตรัง	๘๐
๖	๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๕	วัดยูงงามวนาราม ม.๑๕ ต.อ่าวตง อ.วังวิเศษ จ.ตรัง	๙๘
รวม			๕๑๒

ตารางสรุปผลการติดตามให้บริการแก้ไขปัญหาในพื้นที่เกษตรกร (คลินิกเกษตร ๐๕)

ชนิดพืช	ปัญหาที่พบ	วิธีการให้บริการ
ปาล์มน้ำมัน	การขาดธาตุแมกนีเซียม	- แนะนำให้เกษตรกรแบ่งใส่ปุ๋ยแมกนีเซียมปีละหลายๆ ครั้ง ปริมาณ 1 กิโลกรัม/ปี
ลองกอง	โรคราดำ	- พ่นด้วยกำมะถันผงหรือคอปเปอร์ออกซีคลอไรด์ เมื่อผลโตพ่นด้วยคาร์เบนดาซิม
พริก	โรคกุ้งแห้งหรือแอนแทรคโนส	- ควรใช้แคลเซียมโบรอน ๒๐ % โดยช่วงที่พริกออกดอก ให้ฉีดพ่น ๗ วัน/ครั้ง และเมื่อพริกมีผล ให้ฉีดพ่น ๑๐ วัน /ครั้ง - ควบคุมโรคโดยใช้เชื้อราไตรโคเดอร์ม่าอัตรา ๑ กิโลกรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร โดยขยายในน้ำเพื่อเอาสปอร์ออกจาก วัสดุ (ข้าวฟาง ข้าวโพต) กรองเอาแต่น้ำ และผสมสารจับใบฉีดพ่นทุกๆ 5 - 7 วันโดยฉีดพ่นในช่วงเย็น หรือใช้เชื้อแบคทีเรียบีเอส (บาซิลลัส ซับทิลิส) อัตราการใช้ตามฉลาก เมื่อเริ่มพบอาการของโรค ให้ฉีดพ่น บริเวณที่เกิดอาการของโรคทั้งนี้ควรผสมสารจับใบ และฉีดพ่นในช่วงเย็น - ใช้ยาป้องกันกำจัดเชื้อราพ่นทุก ๑-๒ อาทิตย์ต่อครั้ง ซึ่งมียาที่ใช้ได้ ผลดี เช่น ไตโพลทาแทน ๘๐% WP. ในอัตราส่วนประมาณ ๓๐ กรัม ผสมน้ำ ๑ ๒๐ ลิตร เบนเลท อัตราส่วนประมาณ ๖ กรัม ผสมน้ำ ๑ ๒๐ ลิตร ไชเนป ๘๐% WP. อัตราส่วนประมาณ ๖๐ กรัม ผสมน้ำ ๑ ๒๐ ลิตร ฉีดพ่นควรคลุกเมล็ดพันธุ์ก่อนปลูกด้วยสารแมนโคเซบ
	เพลี้ยไฟเข้าทำลาย	- ใช้คาร์บาริลฉีดพ่น เมื่อตรวจพบเพลี้ยไฟระบาด พ่นทุกๆ ๗-๑๐วัน
	แมลงวันทองพริก	- ทำความสะอาดแปลงปลูก โดยการ เก็บพริกที่ร่วง หล่นเผาทำลาย เพื่อลด แหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงวันทองพริก 2. ใช้น้ำมันปิโตรเลียมสเปรย์ออยล์ 83.9% EC อัตรา 60 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร เน้นพ่นที่ผลพริกทุก 5-7 วัน ในกรณีพื้นที่ ที่พบการระบาดเป็นประจำ พ่นครั้งแรก เมื่อพริกเริ่มติดผล หยุดพ่นก่อนเก็บเกี่ยว ผลผลิต 5-7 วัน 3. เมื่อพริกเริ่มติดผล พ่นเหยื่อพิษโปรตีน เป็นจุดทุกต้นรอบแปลงและพ่นเป็น

		แถว ต้นละจุด ห่างกันแถวละ 5 เมตร พันทุก สัปดาห์ หรือ เทเหยื่อพิษโปรตีนใส่ในกับดักดัดแปลง เช่น ขวดพลาสติกเจาะช่องให้แมลง สามารถบินเข้ากับดักได้ และติดตั้งกับดักสูง จากพื้นดิน 15 เซนติเมตร รอบแปลงปลูก 4. ใช้สารฆ่าแมลงที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ มาลาไทออน 83% EC อัตรา 50 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร
ผักกาดขาว	หนอนกระทู้ผัก	-แนะนำให้เฝ้าตากดินและเก็บเศษซากพืชออกจากแปลง -แนะนำให้ใช้บีที อัตรา ๔๐-๘๐ มล./น้ำ ๒๐ ลิตร พันห่างกัน ๗ วันครั้ง
มะเขือ	หนอนเจาะผลมะเขือ	-แนะนำให้เก็บยอดและผลที่ถูกทำลายทิ้งนอกแปลง -ให้ใช้เบต้าไซฟลูทริน ๒.๕%EC อัตรา ๘๐ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร
	แมลงหิวข้าวยาสูบ	-ก่อนการย้ายปลูก รอกันหลุมปลูกด้วยสารฆ่าแมลง ไดโนทีฟูแรน 1% G อัตรา 2 กรัมต่อหลุม สามารถควบคุมการเข้าทำลายของแมลงหิวข้าว ได้ประมาณ 45 วัน (เมื่อใส่สารลงในหลุมแล้ว ให้โรยดินกลบสารบาง ๆ ก่อนทำการย้ายกล้า ลงหลุม เพื่อป้องกันรากพืชสัมผัสสารโดยตรง ซึ่งอาจทำให้เกิดความเป็นพิษต่อพืชได้) -เมื่อพบการระบาด พันด้วยสารฆ่าแมลง บูโพรเฟซิน 40% SC อัตรา 25 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ ฟลอร์นิคามีด 50% WG อัตรา 20 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ สไปโรเตตระแมท 15% OD อัตรา 20 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ ไซแอน ทรานิลิโพรล 10% OD อัตรา 30 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ ไบเฟนทริน 2.5% EC อัตรา 30 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ ไดโนทีฟูแรน 10% WP อัตรา 15 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือน้ำมัน ปีโตรเลียม เช่น ไวต์ออยล์ 67% EC อัตรา 100 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร ควรพ่นสารทุก 5 วัน 2-3 ครั้งติดต่อกัน เมื่อพบการระบาด
	โรคใบด่างเหลือง มะเขือ (เชื้อไวรัส)	-ใช้พันธุ์ต้านทานโรค -คัดเลือกกล้ามะเขือที่แข็งแรงและไม่เป็นโรคมารปลูก

		-หมั่นกำจัดวัชพืชในแปลงและรอบแปลงปลูก เพื่อลดแหล่งสะสมของเชื้อไวรัสและแมลงพาหะ เช่น สาบแร้ง สาบกา กะเม็ง หญ้ายาว กระตกรก ลำโพง โทงเทง และชื่อกาขาว -ตรวจแปลงสม่ำเสมอ ถ้าพบต้นที่เป็นโรค ถอนแล้วนำไปทำลายนอกแปลงปลูก -เชื้อไวรัสสาเหตุโรคพืช ยังไม่มีสารป้องกัน กำจัดโดยตรง แต่ป้องกันการระบาดของโรคได้โดย พ่นสารกำจัดแมลงหิวขาวยาสูบซึ่งเป็นพาหะนำ โรค ซึ่งได้แก่ บูโพรเพซิน 40% SC อัตรา 25 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ ฟลอนิคามิต 50% WG อัตรา 20 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ สไปโรเตตระแมท 15% OD อัตรา 20 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ ไฮแอนทรานิลิโพรล 10% OD อัตรา 30 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ ไบเพนทริน 2.5% EC อัตรา 30 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ ไดโนทีฟูแรน 10% WP อัตรา 15 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ น้ำมันปิโตรเลียม เช่น ไวต์ออยล์ 67% EC อัตรา 100 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร -ไม่ปลูกพืชที่เป็นพืชอาศัยของเชื้อสาเหตุโรคได้แก่ พืชตระกูลแตง ตระกูลถั่ว ตระกูลมะเขือ พริก ขึ้นฉ่าย ยาสูบ งาม กะเพราขาว ตำลึง หงอนไก่ บานไม่รู้โรย และทานตะวัน เป็นต้น ใกล้เคียงแปลงปลูกมะเขือ -แปลงที่พบการระบาดของโรค หลังจาก เก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว ให้เก็บซากพืชไปทำลาย นอกแปลงปลูก และไม่ปลูกมะเขือซ้ำ ควรปลูก พืชชนิดอื่นที่ไม่ใช่พืชอาศัยของเชื้อสาเหตุโรค
ข้าวโพด	หนอนกระทุ้งข้าวโพดลายจุด	-แนะนำให้ใช้สารสไปนีโทแรม (spinetoram) 12%SC อัตรา 20 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร - สารคลอแรนทรานิลิโพรล (chlorantraniliprole) 5.17%SC อัตรา 20 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร -ควรพ่นสารฆ่าแมลงในช่วงเย็นซึ่งเป็นช่วงเวลาที่หนอนออกจากที่หลบซ่อน

		-เชื้อแบคทีเรียบาซิลลัสทูริงเจนซิส(Bt)สายพันธุ์ไอซาไว หรือสายพันธุ์เคอร์สตากี้ อัตรา 80m กรัมต่อน้ำ20ลิตร พ่นทุก7วัน เมื่อพบการระบาด -ใช้แมลงตัวทำในการทำลาย มวนพิฆาต และมวน เพชฌฆาต

๗.๓กิจกรรมผลิตและการขยายพันธุ์พืช

ไม่มี

๗.๔กิจกรรมประสานงาน ติดตามและประเมินผล

ไม่มี

๘.ผลสำเร็จ /ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

ไม่มี

๙.ปัญหา/อุปสรรค

ไม่มี

ภาพกิจกรรม

คลินิกพืช

ภาพกิจกรรม

การจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร
วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๔
โรงเรียนวัดควนเมา ม.๒ ต.ควนเมา อ.รัชฎา จ.ตรัง

วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๕
โรงเรียนบ้านควนอารี ม.๙ ต.บางดี อ.ห้วยยอด จ.ตรัง

๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕

โรงเรียนบ้านห้วยต่อ ม.๑ ต.ไม้ฝาด อ.สิเกา จ.ตรัง

๔ สิงหาคม ๒๕๖๕

ลานเฉลิมพระเกียรติ เทศบาลเมืองกันตัง อ.กันตัง จ.ตรัง

ติดตามคลินิก ๐๕

